

İNSAN HAKLARI AVRUPA MAHKEMESİ

*Association "21 December 1989" ve Diğerleri v. Romanya**

(Başvuru No. 33810/07 ve 18817/08, 24/05/2011)

İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi, 24 Mayıs 2011 tarihli *Association "21 December 1989" ve Diğerleri v. Romanya* Daire kararıyla¹ (başvuru numaraları 33810/07 ve 18817/08) oybirliğiyle;

İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin **2. Maddesinin (yaşam hakkı)** başvuruçular Elena ve Nicolae Vlase'nin oğullarının ölümü üzerine etkili etkili bir soruşturma yürütülmemesi sebebiyle **ihlal edildiğine**,

Başvurucu Teodor Mărieş'e uygulanan gizli soruşturma tedbirleri sebebiyle **8. Maddenin (özel hayata ve yazışmaya saygı hakkı) ihlal edildiğine karar vermiştir.**

Söz konusu dava, Romanya'da Aralık 1989 tarihinde yapılan hükümet karşıtı protestoların engellenmesi sırasında yaşanan olaylardan kaynaklanmaktadır. İki başvuruçular, protestolar esnasında hayatını kaybeden oğulları için soruşturmanın etkisizliği sebebiyle şikâyetçi olmuştur. Bahsedilen olayların katılımcıları ve mağdurlarının haklarını savunmak için kurulan bir derneğin başkanı olan diğer başvuruçular, diğer şikâyetlerinin yanı sıra hukuka aykırı gizli soruşturma tedbirlerine maruz bırakıldığını iddia etmiştir.

Mahkeme etkili soruşturma yapılmaması sebebiyle 2. Madde ihlali tespitinin, söz konusu olaylarla ilgili yürütülen ceza yargılamaları sürecine yüzlerce kişinin mağdur sıfatıyla taraf olması itibarıyla geniş çaplı bir soruna işaret ettiğini belirtmiştir. Ek olarak, işbu davaya benzer şikâyetler ile yapılmış yüzden fazla başvuru Mahkeme önünde derdest haldedir. Mahkeme, vermiş olduğu kararın etkili bir şekilde yerine getirilebilmesi için yerel düzeyde alınacak genel nitelikteki tedbirlerin tartışmasız şekilde gerekli olduğunu ayrıca eklemiştir.

Başvuruya Konu Olayların Özeti

Başvuruçular; "21 December 1989 Association" [21 Aralık 1989 Derneği] Bükreş'te tescil edilmiş bir dernektir, derneğin başkanı Teodor Mărieş 1962 doğumlu bir Romanya

* Bu karar İngilizce'den Türkçe'ye Avrupa Birliği'nin Hafıza Merkezi tarafından gerçekleştirilen Ağır İnsan Hakları İhlallerinde Cezasızlıkla Mücadele projesi kapsamındaki finansal desteğiyle Anasaya Gündemi işbirliğiyle Polat Yamaner tarafından özetlenerek tercüme edilmiştir.

¹ Sözleşme'nin 43. ve 44. Maddeleri kapsamında Daire kararları kesin değildir. Bir Daire kararının verildiği tarihten itibaren üç ay içinde, dava taraflarından her biri davanın Büyük Daire'ye gönderilmesi talebinde bulunabilir. Bu talepte bulunulması halinde beş hâkimden oluşan bir panel, davanın ek incelemeye ihtiyacı olup olmadığını değerlendirmektedir. Panelin ek incelemeye gerek olduğu yönünde karar vermesi durumunda Büyük Daire davayı görür ve kesin karara hükmeder. Büyük Daire'ye gönderme talebinin reddedilmesi halinde, Daire kararı ret tarihi itibarıyla kesinleşir.

Bir kararın kesinleşmesi durumunda, kararın yerine getirilmesinin denetimi için karar Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesine gönderilir. Kararın yerine getirilmesi sürecine ilişkin ayrıntılı bilgiye bağlantıdan erişilebilir:

www.coe.int/t/dghl/monitoring/execution

vatandaşıdır ve Bükreş'te yaşamaktadır ve Elena Vlase ve kocası Nicolae Vlase iki Romanya vatandaşıdır ve Braşov'da yaşamaktadırlar (Romanya). Başvurucular, zamanın Devlet Başkanı Nicolae Ceauşescu'nin devrildiği sıralarda yaşanan hükümet karşıtı protestoların engellenmesi sırasında protestolara bizzat katılanlar, protestolarda yaralanan mağdurlar ya da bunların temsilcileri, ya da protestolarda ölen kişilerin akrabalarıdır. Romanya yetkililerinin 2008 tarihli göstergelerine göre, söz konusu protestolar esnasında 1,200'den fazla kişi ölmüş, 5,000'den fazla kişi yaralanmış ve birkaç bin kişi hukuka aykırı şekilde özgürlüğünden alıkonulmuş ve kötü muameleye maruz bırakılmıştır.

Bu olaylarla ilgili 1990'larda askeri savcılıklar tarafından çeşitli soruşturmalar başlatılmıştır. 97/P/1990 dosya numaralı temel soruşturma, Haziran 1990 tarihinde başlatılmıştır. 20 Eylül 1995 tarihinde soruşturma sonlandırılmıştır; soruşturmanın devam etmemesinin esas gerekçesi, Bükreş'te 22 Aralık 1989 tarihine dek yaşanan ölüm ve yaralanma olaylarının Savunma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Devlet Güvenlik Servisine bağlı askeri personel tarafından gerçekleştirildiği ve olaylardan doğan ceza sorumluluğunun ateşli silahların kullanılması emrini veren kişilere ait olduğu, bu kişilerin Devlet Başkanı ve savunma ve işleri bakanı ile Devlet Güvenlik Servisi başkanı olduğu ve bu kişilerin tamamının ya mahkumiyet hükmü aldığı ya da öldükleri şeklindedir. 7 Aralık 2004 tarihinde Temyiz ve Adalet Yüksek Mahkemesi askeri savcılık birimi kararı hukuka aykırı ve açıkça dayanaktan yoksun bularak bozmuştur. Aynı gün, askeri savcılık çoğu askeri personel, polis ve Devlet Güvenlik Servisi yetkilileri olmak üzere 102 kişiye karşı iddianame düzenlemiş; insan öldürme ve soykırım suçlarını isnat ederek, kişilerin 21 ila 30 Aralık 1989 tarihleri arası bu suçlara ortaklık, teşvik ve iştirak ettiklerini iddia etmiştir. Romanya eski cumhurbaşkanı ile Romanya istihbarat teşkilatı eski başkanının da dâhil olduğu 16 sivil de hakkında iddianame düzenlenen kişiler arasındadır. Sonuç olarak, 97/P/1990 numaralı dosya kapsamında bir dizi diğer ceza soruşturma dosyası birleştirilmiştir.

Başvurucu derneğe Haziran 2008 tarihinde askeri savcılık birimi tarafından gönderilen mektuba göre; dosya kapsamında 2005 ila 2007 yılları arasında 6,370 kişinin ifadesi alınmış, 1,100 balistik incelemede bulunulmuş, 10,000'i aşkın soruşturma işleminde yapılmış ve 1,000 adet yerinde incelemede bulunulmuştur. Mektup aynı zamanda soruşturmadaki belli başlı gecikmelerden de bahsetmekte ve gecikmenin sebeplerine değinmektedir, bunlar arasında: söz konusu öldürme ve kötü muamele iddialarından sonra gerekli soruşturma işlemlerinin derhal yapılmaması, soruşturma dosyasının tekrar eden şekilde bir savcıdan diğerine aktarılması, takipsizlik kararı ile ilgili mağdur taraflar ile hızlı iletişimde bulunulmaması ve Aralık 1989 olaylarına dâhil olan kurumların "işbirliğinde bulunmaması" yer almaktadır. Mektup ek olarak, Anayasa Mahkemesi'nin 16 Haziran 2007 tarihli kararıyla 97/P/1990 sayılı dosyaya bakmaya yetkili savcılık makamının askeri savcılık değil sivil savcılık olarak belirlenmesini de gecikme nedenlerinden biri olarak göstermektedir. Bu sebeple 15 Ocak 2008 tarihinde dosya Temyiz ve Adalet Yüksek Mahkemesinden sivil savcılığa gönderilmiştir.

Başvurucular Elena ve Nicolae Vlase'nin oğlu Nicușor Vlase'nin ölümü üzerine yürütülen soruşturma

Nicușor'un ölümü hakkında ilk soruşturma işlemleri Braşov'da bulunan askeri savcılık tarafından yerine getirilmiştir. Oğullarının bedenini görme imkânı verilen Elena ve Nicolae Vlase, bedende bulunan silah atış izleri ve hala kanamakta olan yaralar sebebiyle, oğullarının 23 Aralık 1989'da öldürüldüğüne ilişkin şüphelerini hemen ifade etmişlerdir. Başvurucuların görüşüne göre oğulları sonraki bir tarihte öldürülmüştür. 1991 ve 2008 yılları arasında başvurucular savcılığa ve çeşitli yetkili makamlara dilekçeler vermiş ve şikâyetlerde bulunmuş, oğullarını öldüren kişilerin tespit edilmesi ve cezalandırılması talebinde bulunmuşlardır. Askeri savcılık 28 Aralık 1994 tarihinde, Elena ve Nicolae Vlase'ye tebliğ edilmeyen bir kararı ile soruşturma hakkında takipsizlik kararı verilmiştir. Askeri savcılık başvuruculara 9 Haziran 1999 tarihinde kadar, "Aralık 1989 olayları sırasında" ölen oğulları hakkında yürütülen soruşturmanın "maddi olguların hatalı bir şekilde tespit edilmesi sebebiyle ceza sorumluluğunun doğmaması" gerekçesiyle takipsizlik kararı verildiğine ilişkin herhangi bir bilgi vermemiştir. Bu karara Elena Vlase tarafından yapılan itiraz Ağustos 1999 tarihinde reddedilmiştir. Başvurucular şikâyetlerini birçok kez yinelemişlerdir. Ocak 2006 tarihinde söz konusu soruşturma 97/P/1990 sayılı dosya kapsamına eklenmiştir. Elena Vlase'nin soruşturmanın uzunluğuna ilişkin yaptığı şikâyetlere cevaben Ulusal Hukuki Hizmetler Konseyi'nin Ekim 2008 ve Ocak 2009'da düzenlediği mektuplarda, 1994 ile 2001 ve 2002 ile 2005 yılları arasında başvurucuların oğullarının ölümüne ilişkin hiçbir soruşturma işleminde bulunulmadığı belirtilmiş, ayrıca savcılarının gecikmelere ilişkin herhangi bir disiplin yaptırımına tabi tutulmadığı ifade edilmiştir. Konsey, bununla birlikte soruşturmanın Aralık 2004'ten sonra devam ettirildiğini eklemiştir. Başvurucular, oğullarının ölümünden sorumlu tuttıkları kurumlardan soruşturmaya engel oldukları gerekçesiyle tazminat talebinde bulunmuşlardır.

Teodor Mărieş ve başkanı olduğu derneğin davası

Bay Mărieş 21 Aralık 1989 eylemlerinde ve devamında aktif bir rol oynamıştır. Başvurucu eylemler sırasında zırhlı araçların arasında kalmış ve güvenlik güçlerinin açtığı ateş altında kalmıştır. Başvurucu 22 ve 23 Aralık 1989'da Komünist Parti Merkez Komite'nin genel merkezine ve ulusal televizyon istasyonu binasına girebilen sayılı eylemcilerden biridir. Başvurucu 1990'a dek eylemlerde yer almış, Aralık 1989'da yaşanan ölümlerin sorumlularının ortaya çıkarılması talebinde bulunmuştur. Bay Mărieş kendisine sunulan "devrimci ruhsatı" nı reddetmiştir, ancak yetkililer totaliteryan rejimin devrilmesine yol açan olaylarda katkısının olduğunu açıkça doğrulamışlardır.

Teodor Mărieş, başvurucu derneğin başkanı olarak, telefon dinleme başta olmak üzere kendisine gizli soruşturma tedbirleri uygulandığını iddia etmektedir. Bay Mărieş, kendisi hakkında düzenlenen Haziran ve Aralık 1990 tarihli iki istihbarat kaydını ve Romanya

İstihbarat Servisi (SRI)² tarafından Kasım 1990'da düzenlenen bir raporu sunmuştur. Başvurucu bu belgelerin nüshalarını 2006'da edinmiştir. Belgeler, Bay Mărieş'in özel hayatı başta olmak üzere birçok detay içermektedir. 1998 yılından itibaren, başvurucu dernek Romanya İstihbarat Servisi'nden hukuka aykırı telefon dinlemesi yapıldığı iddiasıyla iletişimin dinlenmesi kararlarını talep etmiştir. Romanya İstihbarat Servisi, söz konusu talebin ulusal güvenlik ve devlet istihbarat teşkilatı faaliyetleri hakkında mevzuat uyarınca yasaklanması sebebiyle yerine getirilmeyeceğini belirtmiştir. 2009 yılı boyunca, ulusal güvenlik konusunda yetkili diğer üç ayrı kurum, Bay Mărieş hakkında gizli bir soruşturma yürütmediklerini ve konu hakkında bilgileri olmadığı hakkında başvurucuyu bilgilendirmiştir.

Başvurucuların soruşturma dosyalarına erişimi

Ekim 2009'da, 97/P/1990 sayılı dosyadaki ses ve görüntü kayıtları da dâhil olmak üzere, bütün soruşturma belgelerinin birer nüshası, gizli belgeler hariç olmak üzere, başvurucu derneğe verilmiştir. Şubat ve Mart 2010 tarihli bir Hükümet kararı ile Savunma Bakanlığı tarafından devlet sırrı olarak addolunan belirli bilgilerin de gizliliği kaldırılmış, böylece diğer belgeler de başvurucuların erişimine açılmıştır. Başvuruda buldukları sırada, Bakanlar Kurulu kararları hariç olmak üzere başvurucuların hemen her türlü belgeye erişimi mevcuttur.

Askeri personelin eylemleri için af yasa tasarısı

2008 yılında, askeri personelin Aralık 1989'da bulunduğu eylemler için düzenlenen af yasa tasarısı, konu hakkında görüşlerini almak üzere askeri savcılığa gönderilmiştir.

Başvurucuların İhlal İddiaları

2. Maddeye (yaşam hakkı) dayanan Bay ve Bayan Vlase oğullarının ölümü hakkında etkili bir soruşturma yapılmadığından şikâyetçi olmuştur. 3. Maddeye (işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağı) dayanan Bay Mărieş, Aralık 1989 protestoları sırasında kendisine uygulanan kötü muameleye ilişkin etkili bir soruşturma yapılmaması sebebiyle şikâyetçidir. 8. Maddeye (özel hayata ve yazışmaya saygı hakkı) dayanan Bay Mărieş, ayrıca gizli soruşturma tedbirlerine maruz bırakıldığını, bu tedbirlerin Aralık 1989 olayları ile ilgili etkili soruşturma yapılması kampanyaları yapan bir derneğin başkanı olarak, yetkililerin faaliyetleri üzerinde baskı kurma girişimi olduğundan bahisle, hem kendi hem de başvurucu dernek adına şikâyetçi olmuştur. Başvurucular etkili soruşturma yürütülmemesi temelinde yapmış oldukları şikâyetlerinde ek olarak devam eden Maddeleri de dayanak olarak kullanmışlardır: 6. Madde (makul sürede yargılanma hakkı), 13. Madde (etkili başvuru hakkı), 14. Madde (ayrımcılık yasağı) ve 34. Madde (bireysel başvuru hakkı).

² Ç.N: Metnin kalan kısmında kolay anlaşılmayı sağlamak adına "SRI" şeklinde kısaltılan ibare (*Romanian Intelligence Service*), uzun haliyle "Romanya İstihbarat Servisi" olarak anılacaktır.

Başvurular İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi'ne sırasıyla 13 Haziran 2007 ve 9 Nisan 2008 tarihlerinde ulaşmıştır.

Mahkemenin Kararı

Mahkeme yalnızca 2. Madde ve 8. Madde kapsamında ifade edilen şikâyetleri kabul edilebilir bulmuştur (Madde 35, [kabul edilebilirlik koşulları](#)). Ayrıca bu Maddeler uyarınca yapılan tespitler –ya da şikâyetler hakkında verilen kabul edilmezlik kararları-, 6. 13. 14. ve 34. Madde kapsamında yapılan şikâyetlerin incelenmesini gereksiz kılmaktadır. Mahkeme ek olarak, başvuru derneğinin gizli soruşturma tedbirlerinin kullanımına ilişkin başlangıçtaki şikâyetini devam ettirmediğini gözlemlemektedir (37. Madde).

Bu itibarla Mahkeme, Bay ve Bayan Vlase'nin oğullarının etkili şekilde soruşturulup soruşturulmadığı (2. Madde) hususu ile Bay Mărieş'e uygulanan gizli soruşturma tedbirleri (8. Madde) hususunu esaslan inceleyecektir.

2. Madde (Bay ve Bayan Vlase'nin oğullarının ölümü üzerine yürütülen soruşturma)

2. Madde, kuvvet kullanımı sonucu, özellikle de Devlet yetkililerince kullanıldığı takdirde, bir ölüm olayının gerçekleşmesi halinde etkili bir soruşturma yapılması yükümlülüğünü gerektirmektedir. Ölüm olayının koşulları, sorumlu kişilerin tespit edilmesi ve cezalandırılması için hızlı bir şekilde, etraflıca ve tarafsız olarak incelenmelidir.

Bay ve Bayan Vlase'nin oğullarının ölümü ile ilgili olarak, Mahkeme soruşturma sürecinin 20 yılı aşkın süredir devam ettiğini kaydetmektedir. İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin Romanya'da 20 Haziran 1994 yılında yürürlüğe girmesi sebebiyle, Mahkeme yalnızca bu tarihten sonraki soruşturma sürecine ilişkin bir incelemede bulunacaktır.

Mahkeme, 1994 yılında soruşturma dosyasının Braşov askeri savcılarının önünde açık olduğunu gözlemlemektedir. Bu savcılar; hala görevde olan yüksek rütbeli askerlerin de aralarında olduğu, soruşturma dosyası kapsamında şüpheli sıfatıyla yer alan kişilerin büyük çoğunluğu ile aynı şekilde, birbirine emir-komuta zinciriyle bağlı bir hiyerarşiye tabi askeri personellerdir. Mahkeme ayrıca, Ulusal Hukuki Hizmetler Konseyi'nin Ekim 2008 ve Ocak 2009'da düzenlediği iki mektupla doğrulandığı üzere, 1994 ila 2001 ve 2002 ila 2005 yılları arasında (toplamda on yıl boyunca) başvuru sahiplerinin oğullarının ölümüne ilişkin hiçbir soruşturma işlemine bulunmadığını ve başvuru sahiplerine herhangi bir giderim sağlanmadığını gözlemlemektedir. Benzer şekilde, Temyiz ve Adalet Yüksek Mahkemesi askeri savcılık birimi tarafından 2008'de düzenlenen mektupta da, soruşturmanın gecikmeye uğradığına dikkat çekilmekte ve takipsizlik kararlarına ilişkin mağdur taraflara hızlıca haber verilmemesi ve Aralık 1989 olaylarına dahil olan kurumların "işbirliğinde bulunmaması" gibi sebeplerin yer olduğu bir sebepler listesine yer verilmektedir. Bu itibarla Mahkeme, delillerin özellikle saklı tutulması halinin, soruşturmanın maddi olguları ortaya koymadaki gerçek yeterliğine gölge düşürebileceğini gözlemlemektedir. Benzer şekilde, soruşturma

kapsamındaki temel bilgilerin “sır” ve “kesin sır” şeklinde sınıflandırılması da haklılaşmamaktadır.

Mahkeme ek olarak mağdur yakınlarının soruşturma sürecine dâhil edilmesi yükümlülüğüne işaret etmektedir. Bay ve Bayan Vlase’ye, birçok kez çeşitli başvurularda bulunmalarına rağmen, Haziran 1999 tarihine kadar hiçbir soruşturma bilgisinin verilmemesinin hiçbir şekilde haklılaşmadığı Mahkeme tarafından tespit edilmektedir. Daha özel olarak, 28 Aralık 1994 tarihli takipsizlik kararı ve bu kararın gerekçeleri başvuruçulara tebliğ edilmemiştir. Bu tarihten sonra dahi, başvuruçulara Aralık 2003’te yapılan tebliğ yalnızca özet bilgilerle sınırlıdır ve başvuruçulara Ulusal Hukuki Hizmetler Konseyi’nden Ekim 2008 ve Ocak 2009’da birbirinin tekrarı niteliğinde bilgiler verilmiştir. Yalnızca Şubat-Mart 2010 tarihlerinde “sır” ve “kesin sır” olarak gizli tutulan bilgilerin gizliliği kaldırılınca, soruşturmaya ilişkin temel bilgilere başvuruçular ve diğer mağdurlar tarafından erişim mümkün olabilmıştır.

Mahkeme söz konusu davanın inkar edilemez karmaşıklığını hafife almamaktadır; nitekim ele alınan soruşturma sürecinin 97/P/1990 numaralı dosya altında birleştirildiği göz önüne alındığında, söz konusu dosya aynı zamanda 1989’un son günlerinde, Romanya’nın çeşitli şehir ve kasabalarındaki genel silahlı önleme faaliyetleri sırasında ceza sorumluluğu bulunan kişileri tespit etme amacını da taşımaktadır. Bununla birlikte Mahkeme, Romanya yetkililerinin soruşturmanın uzunluğu ya da ciddi bir zaman aralığı boyunca herhangi bir soruşturma işlemi yapılmaması hususlarında öne sürdüğü politik ve sosyal sorunların, tek başına bu hususları haklılaştırmaya yetmediğini gözlemlemektedir. Tam aksine, söz konusu davanın Romanya halkı için önemi, belirli eylemler için cezasızlık görünümünün ortaya çıkmaması amacıyla, yetkilileri hızlı ve gereksiz gecikmeler olmaksızın soruşturmayı yürütmeleri için teşvik etmeliydi.

Mahkeme, yaşam hakkı gibi temel nitelikteki, geniş çaplı hak ihlali durumlarında, mağdurların ve mağdur aileleri ile mağdur yakınlarının söz konusu olaylarla ilgili gerçeği bilme hakkının ve bahsi geçen koşulların etkili bir yargı denetimi hakkı ile muhtemel bir giderim hakkını içerdiğini önemle vurgulamaktadır. Bu sebeplerle, totaliteryen bir rejimden daha demokratik bir rejime geçişe sebep olan hükümet karşıtı protestolara katılan sivil halka karşı geniş çapta öldürücü güç kullanımının söz konusu olduğu işbu davada; Mahkeme, ceza sorumluluğunun zamanaşımına uğraması gibi bir sebeple, özellikle zamanaşımının yetkililerin hareketsizliği sebebiyle mevzubahis olması sebebiyle, soruşturmanın sonlandırılmasını, etkili bir soruşturma olarak görememektedir. Ek olarak, Mahkeme’nin halihazırda belirtmiş olduğu üzere, af tasarıları Devletlerin işkenceyi soruşturma ve uluslararası suçlarla mücadele yükümlülüğü ile genel itibariyle bağdaşmamaktadır. Aynıısı hususi af için de söylenebilecektir.

Bu koşullar altında, Bay ve Bayan Vlase’nin 2. Madde kapsamındaki hakları ihlal edilmiştir.

8. Madde (Bay Mărieş’e uygulanan gizli soruşturma tedbirleri iddiası)

Bay Mărieş, kendisi hakkında 1990 yılında düzenlenen iki istihbarat kaydını ve bir istihbarat özet raporunu sunmuştur. Bu durum kendisinin 1990 yılında gizli soruşturma tedbirlerine maruz bırakıldığını doğrulamaktadır. Bu belgeler Romanya istihbarat yetkililerince başvuru belgelerinin birer nüshasını aldığı 2006 yılına kadar gizli tutulmuştur. Mahkeme, Romanya’da ulusal güvenlik meseleleri temelinde uygulanan gizli soruşturma tedbirlerine ilişkin mevzuatı ilk kez 2000 yılında incelediğini görmektedir.³ Mahkeme, kişilerin bilgilerinin toplanması ve saklanması konusunda Romanya’da öngörülen sistemin, özel hayatın korunması için gereken usuli güvenceleri sağlamadığını tespit etmiştir. Yerel hukuk, kamu yetkililerine tanınan ilgili takdir yetkisinin kapsamı ve uygulanış şekline dair makul bir açıklıkta değildir. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, söz konusu eksikliklerin hızlıca ve tamamen giderilmesi için bir Ara Tavsiye Karar⁴ düzenlemiştir, ancak söz konusu tedbire rağmen, diğerlerinin yanı sıra, Mahkeme kararının yerine getirilmesi süreci bugün hala devam etmektedir. Ek olarak, Mahkeme’nin 2007 yılında⁵ tespit ettiği üzere, Ceza Muhakemesi Kanunu’nda 2003 ve 2006 yıllarında yapılan değişikliklere rağmen, ulusal güvenliğin zarar gördüğü varsayımı ile birlikte, gizli soruşturma tedbirlerine hala yürürlükte olan 51/1991 sayılı Kanun kapsamında öngörülen usul aracılığıyla başvurulabilmektedir.

Yerel hukuktaki yeterli güvencelerin eksikliği, Bay Mărieş’ten 1990 yılında istihbarat servislerince edinilen bilgilerin 16 yıl sonra dahi, 2006 yılında saklanması sonucunu ortaya çıkarmıştır. Ek olarak, yerel hukuktaki ilgili usuli güvencelerin eksikliği, Bay Mărieş’in telefonunun dinlenmesi için ciddi bir risk doğurmuştur.

Bu sebeplerle Bay Mărieş’in 8. Madde kapsamındaki hakları ihlal edilmiştir.

46. Madde (kararların bağlayıcı etkisi ve yerine getirilmesi)

Mahkeme, etkili soruşturma yapılmaması sebebiyle 2. Madde ihlali tespitinin, söz konusu olaylarla ilgili yürütülen ceza süreçlerine yüzlerce kişinin mağdur sıfatıyla taraf olması sebebiyle geniş çaplı bir soruna işaret ettiğini belirtmektedir. Ek olarak, işbu davaya benzer şikâyetler ile yapılmış yüzden fazla başvuru Mahkeme önünde derdest haldedir. Bu başvurular Sözleşme’nin ihlali tespiti içeren yeni kararların verilmesine sebep olabilecektir.

Mahkeme, diğer hususların yanı sıra, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’nin denetimi kapsamında, Romanya’nın 46. Madde kapsamındaki hukuki yükümlülüklerini yerine getirilebilmesi için gerekli yöntemleri seçmekte özgür olduğuna işaret etmiştir. Bununla birlikte, işbu kararın yerine getirilebilmesi bağlamında yerel hukukta genel nitelikte tedbirlerin alınması tartışmasız bir gerekliliktir. Mahkeme; Romanya’nın Bay ve Bayan Vlase’nin 2. Madde kapsamındaki haklarının ihlal edilmesi neticesine varan bu durumun, etkili bir soruşturma hakkı yönünden etkilenen birçok insan bakımından durdurulması gerektiğini; nitekim söz konusu hakkın zamanaşımı ile ortadan kalkamayacağını ve ayrıca

³ [Rotaru v. Romanya](#), Büyük Daire, 04.05.2000.

⁴ Döküman [ResDH\(2005\)57](#).

⁵ [Dumitru Popescu v. Romanya \(no. 2\)](#), 26.04.2007.

Aralık 1989 olaylarına ilişkin hakikatlerin ortaya konulmasının Romanya toplumu için önemini özel olarak vurgulamaktadır. Romanya bu sebeplerle, 46. Madde kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirebilmek için uygun bir giderim sağlamak zorundadır, bu giderim Mahkeme'nin söz konusu konuyla ilgili içtihadında yer alan ilkeler göz önüne alınarak sağlanmalıdır.

Bu durumda, Romanya'nın gerekli tedbirleri alması beklenirken, benzer koşullar sebebiyle yapılan ve Mahkeme önünde derdest olan başvuruların incelenmesinin ertelenmesine gerek görülmemektedir. Benzer davaların incelenmeye devam edilmesi olgusu, Romanya'ya işbu karardan doğan yükümlülüklerini yerine getirmesi için düzenli bir hatırlatıcı olacaktır.

41. Madde (adli tazmin)

Adli tazmin yoluyla, Mahkeme Romanya'nın Bay ve Bayan Vlase'ye kişi başı 15,000 Euro ve Bay Mărieş'e 6,000 Euro manevi tazminat ödemesine karar vermiştir. Romanya ayrıca toplamda 20,000 Euro olan masraf ve giderleri de ödeyecektir.